

Systematické návštěvy domovů pro osoby se zdravotním postižením:

zakončení série návštěv a zpráva o zjištěních

Jedním z mnoha úkolů ombudsmanky je provádět systematické návštěvy míst, kde se nacházejí nebo mohou nacházet osoby omezené na svobodě veřejnou mocí nebo v důsledku závislosti na poskytované péči.¹ Od října loňského roku do letošního června se ombudsmanka zaměřila na domovy pro osoby se zdravotním postižením, kde vykonala sérii devíti neohlášených systematických návštěv.

■ **Text: Mgr. et Mgr. Miriam Rozehnalová,**
Kancelář veřejného ochránce práv

Účelem systematických návštěv, které ombudsmanka vykonává, je posílit ochranu osob omezených na svobodě před všemi formami špatného zacházení, tedy před jednáním, které nerespektuje lidskou důstojnost a zároveň dosahuje určitého stupně závažnosti. V domovech pro osoby se zdravotním postižením (stejně jako v dalších zařízeních sociálních služeb) může mít špatné zacházení podobu nezajištění bezpečí klientů, nerespektování lidské důstojnosti a práva na soukromí, nerespektování sociální autonomie, posilování závislosti na poskytované péči či neodůvodněného používání omezovacích prostředků.

V rámci provedené série navštívila ombudsmanka jak zařízení soukromých poskytovatelů, tak zařízení zřizovaná veřejnoprávními subjekty napříč celou Českou republikou. Mezi navštívenými domovy byla zejména zařízení s velkým počtem klientů, kdy v největším navštíveném domově jich žije kolem sto padesáti. Zastoupeny však byly také domovy s počtem klientů nepřesahujícím třicítku. Kromě zaměstnanců a zaměstnanek Kanceláře veřejného ochránce práv byli v týmech vykonávajících systematické návštěvy také externí spolupracovníci a spolupracovnice z řad zdravotních sester a odborníků v oblasti poskytování sociálních služeb.

V rámci šetření, zda v domovech nedochází ke špatnému zacházení s klienty, se ombudsmanka zaměřovala zejména na autonomii vůle klientů, jejich důstojnost a možnost volného pohybu. Dále se zabývala například vyhodnocováním rizik

hrožících klientům, prací s klienty s problémovým chováním, vzděláváním a zaměstnáváním klientů nebo otázkou intimity a sexuality klientů.

Po každé systematické návštěvě ombudsmanka zhodnocuje nasbírané poznatky a vypracovává zprávu obsahující zjištění a doporučení, která mají vést ke zlepšení poskytované péče v konkrétním zařízení. Tu pak zasílá navštívenému zařízení a také ji zveřejňuje na svých internetových stránkách², aby mohla i pro ty domovy, které ne navštívila, sloužit jako vodítko k prevenci špatného zacházení.

V půlce listopadu letošního roku pak proběhl v Kanceláři veřejného ochránce práv také kulatý stůl, na který ombudsmanka pozvala zástupce všech navštívených domovů. S nimi v rámci společného setkání diskutovala o tématech, která se ukázala v průběhu série návštěv domovů jako problematická, například bezbariérovost domovů, bezpečnost klientů, možnost volného pohybu, předcházení rizikům či některé otázky zdravotní péče o klienty.

Informace získané jednak při sérii návštěv domovů pro osoby se zdravotním postižením, jednak z diskuze se zástupci těchto domovů ombudsmanka nyní zúročí při sestavování souhrnné zprávy, která bude obsahovat zobecněná zjištění z navštívených zařízení, poukazovat na nesprávnou praxi při poskytování péče v domovech pro osoby se zdravotním postižením a nabízet možná řešení objevujících se problémů. Souhrnná zpráva bude po vypracování zveřejněna taktéž na webových stránkách ombudsmanky.

ombudsman
veřejný ochránce práv

Poradna konceptu Bazální stimulace

Na dotazy čtenářů odpovídá PhDr. Karolína Maloň Friedlová, certifikovaná lektorka a supervizorka, jednatelka INSTITUTU Bazální stimulace.

Dotaz:

Pri téme bazálnej stimulácie sme sa dostali k rôznym technikám a k podávaniu mixovanej stravy v domoch pre seniorov. Podala som podnet, aby sme podávali mixovanú stravu tak, aby všetko jedlo nebolo dohromady, ale každé zvlášť, no jedlo bolo veľmi riedke a na tanieri sa opäť prelievalo jedno do druhého. Ako v praxi uplatniť, aby mixovaná strava na tanieri vyzerala pekne a zachovala si svoje typické vône? Vopred ďakujem za pomoc a radu.

K. R., dom pre seniorov, Slovensko

Odpověď:

Máte pravdu, že je nutné, aby i mixovaná strava vypadala na talíři chutně. Příjem potravy není jen saturace nutriční potřeby, ale je často spojen s velice příjemnými pocity, neboť prožitek z přijímané potravy je zpracováván také v limbickém systému a ovlivňuje tak emoční prožívání. Důležitou úlohu v příjmu potravy plní „preorální fáze“, ve které dochází k propojení vjemů optických, čichových a hmatových. Klademe proto důraz na estetický vzhled potravy a uspořádání jídla na talíři. Klientům odkázaným na mixovanou stravu lze rovněž velmi příjemně opticky potravu na talíři rozdělit na jednotlivé položky. Umožňují to např. dělené talíře. Vyrábějí se i z porcelánu, jsou tedy dezinfikovatelné do 100 °C. Pokud nedisponujete v zařízení těmito talíři, druhou variantou je dát stravu do 2–3 mistichek.

¹ Ustanovení § 1 odst. 3 a 4 zákona č. 349/1999 Sb., o veřejném ochránci práv, ve znění pozdějších předpisů.

² www.ochrance.cz